

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

ОПРЕДЕЛЕНИЕ №1

София, 1 юли 1997 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Асен Манов

Членове: Младен Данаилов

Иван Григоров

Милчо Костов

Пенчо Пенев

Цанко Хаджистойчев

Тодор Тодоров

Станислав Димитров

Георги Марков

Николай Павлов

при участието на секретар-протоколита Гергана Иванова разгледа в закрито заседание, проведено на 1 юли 1997 г., конституционно дело №5/1997 г., докладвано от съдията Иван Григоров.

Делото е образувано на 15 април 1997 г. по искане на Общото събрание на наказателните колегии на Върховния касационен съд на Република България на основание чл. 150, ал. 2 от Конституцията във връзка с чл. 84, т. 2, предл. 2 от Закона за съдебната власт, с което моли Конституционния съд на Република България да се произнесе по въпроса: разпоредбите на чл. 152 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) съответстват ли на международните договори, по които България е страна - Международния пакт за гражданските и политическите права,

Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, както и на Конституцията на Република България.

В искането се твърди, че част от разпоредбите на чл. 152 НПК противоречат на посочените международни договори, както и на Конституцията на Република България. Има се предвид ал. 3 на тази норма.

При решаване на въпроса за допустимостта на искането пред Конституционния съд възникнаха няколко проблема, изясняването на които е от съществено значение за допустимостта в конкретния случай.

Първият проблем е относно възможността Върховният касационен съд (ВКС) да сезира Конституционния съд по чл. 149, ал. 1 от Конституцията. За да се реши този проблем, е необходимо да се подложат на тълкуване разпоредбите на чл. 150, ал. 1 и 2 от Конституцията.

Съгласно чл. 150, ал. 2 от основния закон, когато се установи несъответствие между закон и Конституцията, ВКС или Върховният административен съд (ВАС) спират производството по делото и внасят въпроса в Конституционния съд. Хипотезата има предвид по повод на конкретен спор сезиране от ВКС или ВАС на Конституционния съд да упражни правомощието за контрол по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Същевременно в ал. 1 на чл. 150 от Конституцията ВКС и ВАС фигурират в общата разпоредба, определяща органите, по чиято инициатива може да бъде сезиран Конституционният съд. Съдът счита, че общото правило се съдържа точно в тази алинея, от което следва, че ВКС и ВАС могат да сезират Конституционния съд и на други основания извън предвидената хипотеза в ал. 2 на чл. 150. Това правомощие на ВКС и ВАС е изрично предвидено и липсва каквото и да било нормативно основание да бъде ограничавано. В полза на такова тълкуване е и обстоятелството, че от гледна точка на структурирането на съдебната власт не е логично и оправдано главният прокурор да има по-големи възможности за сезиране

на Конституционния съд от типичните представители на съдебната власт, каквито са ВКС и ВАС. Конституционният текст на чл. 150, ал. 2 визира частен случай, който поради своята особеност е изведен отделно.

Трябва да се приеме, че в конкретния случай Общото събрание на наказателните колегии на ВКС е упражнило правомощието, предвидено в чл. 150, ал. 1 от Конституцията, поради което Конституционният съд е надлежно сезиран с направените искания.

Вторият въпрос, който Конституционният съд трябва да реши в настоящото производство, е свързан с начина, по който ВКС и ВАС упражняват компетенциите си като сезиращи субекти по смисъла на чл. 150, ал. 1 и 2 от Конституцията. Съдът намира, че настоящото дело е подходящ повод да прецизира практиката си, по този въпрос (виж определение № 6 от 30 юни 1992 г. по к.д. №12/1992 г.).

Правомощието да се сезира Конституционният съд по реда на чл. 150, ал. 2 принадлежи на отделните състави на ВКС или ВАС, разглеждащи конкретния съдебен спор. Ограничаването на възможността за сезиране на Конституционния съд само от Общото събрание на дадена колегия или от Пленума на съответния Върховен съд всъщност лишава от конкретно съдържание разпоредбата на чл. 150, ал. 2 от Конституцията. Когато говори за Върховен съд в хипотезата на чл. 150, ал. 2, очевидно конституционният законодател има предвид не висшите представителни органи на ВКС и ВАС, а съответния Върховен съд като правораздаващ орган по конкретен съдебен спор, т.е. при реализиране на неговата правораздавателна компетентност, която се осъществява от неговите състави.

Това тълкуване на чл. 150, ал. 2 от Конституцията влиза в противоречие с разпоредбите на чл. 84, т. 2 и чл. 95, т. 3 от Закона за съдебната власт. Това обаче не е пречка то да бъде направено, тъй като в правомощията на Конституционния съд е да тълкува конституционните разпоредби, а задължение на законодателя е да приведе законодателството

в съответствие с тези конституционни разпоредби, респективно, с начина, по който те са изтълкувани от Конституционния съд.

Що се отнася до общото правомощие на Върховните съдилища по чл. 150, ал. 1 от основния закон Конституционният съд счита, че то може да бъде осъществено от Общото събрание на съответната колегия на ВКС и от Общото събрание на ВАС.

Това правомощие не може да се осъществи от състави на ВКС или на ВАС, които решават конкретен съдебен спор.

По тези съображения Конституционният съд намира, че искането е допустимо по смисъла на чл. 13 от Закона за Конституционния съд. То е направено от оправомощен съгласно чл. 150, ал. 1 от Конституцията субект и има за предмет упражняване от Конституционния съд на правомощие по чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4, предл. 2 от Конституцията.

Конституционният съд счита, че с оглед на изложените в искането съображения следва да конституира като заинтересувани страни Народното събрание, Министерския съвет, министъра на правосъдието, ВАС и главния прокурор. На заинтересуваните страни съдът предоставя 14-дневен срок, в който да вземат становище по направеното искане.

В същия срок подателите на искането могат да изложат и допълнителни съображения в подкрепа на тезата си.

По тези съображения и на основание разпоредбите на чл. 149, ал. 1, т. 2 и 4 от Конституцията Конституционният съд

ОПРЕДЕЛИ:

Допуска за разглеждане по същество искането на Общото събрание на наказателните колегии на Върховния касационен съд на Република България за:

а) установяване на противоконституционност на чл. 152, ал. 3 НПК и

б) установяване на несъответствие на чл. 152, ал. 3 НПК с международни договори, по които България е страна - Международния пакт за гражданските и политическите права и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.

Конституира като заинтересувани страни по делото Народното събрание, Министерския съвет, министъра на правосъдието, Върховния административен съд и главния прокурор.

Преписи от искането и настоящето определение да се връчат на заинтересуваните страни, които да бъдат уведомени, че в 14 дневен срок могат да представят писмени становища по направеното искане.

Препис от настоящето определение да се връчи на Общото събрание на наказателните колегии на Върховния касационен съд на Република България, с уведомление, че могат да бъдат представени в същия срок допълнителни съображения в подкрепа на искането.

Председател: Асен Манов